THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 765 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די געפאר פון א פאספארטן סיסטעם אין קאנאדע

מיר זיינען נאָך איצט אויך אונטער'ן איינדרוק, אז עס איז ניט וואר־שיינלאך די קאנאדער געזעצגעבערישע קערפערשאפטן זאָלן אָנגעמען סענאַטאָר קאסגרעינס ביל וואָס פאדערט די רעגיסטראציע פון אלע "אויסלענדער", וואָס וועט סוף־כל־סוף מיינען א פאספארטן סיסטעם פאר אלע קאנאדער. עס זעט אונז אויס, אז קאנאדע איז ניט רייף פאר אזא רעאקציאָנערן געזעץ. אָבער אונז זעט אויך אויס, אז צופיל זיין זיכער דערמיט האָבן מיר אויך ניט וואָס. אין לאנד זיינען דא גענוג עלעמענטן, וואָס קוקן אויס זייערע אויגן אויף אזא ביל. און דאָס זיינען פון די שריינדיקסטע עלעמענטן, וואָס קאָנען מאכן אן איינדרוק אויף דעם המון מיט זייערע פאטריאטישע לאָזונגען און מיט די געשריייען וועגן א קאָמוניסטישער געפאר.

די האָבן שוין געלאָזט הערן זייער שטים און זיי זוכן צו באווירקן דעם סענאט דורך זייערע היסטערישע געשריייען וועגן דער קאָמוניסטישער סכנה. איינער פון זיי איז דער דירעקטאָר פון דעם מאָנטרעאָלער פאָליצייי דעפארטמענט, פערנאנד דופרען, וועלכער האָט מעלעגראפירט צום סענאט פארטיידיקנדיק סענאטאָר קאסגרעינס ביל, ווי א מיטל "צו קאָנטראָלירן די אויסלענדישע עלעמענטן". א צווייטער איז געזאָגט וויניפעגער מעיאָר, קאָל. ראלף וועב, וועלכער האָט געמאכט דעם קרייצצוג קעגן קאָמוניסטן פאר זיין הייליקסטער אויפגאבע.

מיר דארפן אויך ניט פארגעסן, אז קאנאדער געזעצגעבער זיינען שטארק גענויגט נאָכצומאכן די פאראייניקטע שטאטן אין רעאקציאָנערער געזעצגעבונג, און אזוי ווי קאנאדע האָט נאָכגעמאכט די שטאטן בנוגע כאַרשרייבונגען פון אימיגראציע, אזוי איז מען דאָ געגוינט נאָכצומאכן בנוגע אלע נגישות קעגן דער איינגעוואנדערטער באפעלקערונג.

וואָס איז שייך דעם צווייטן צד, די פאָגרעסיווע עלעמענטן אין לאנד, האָבן מיר מורא, אז זיי זיינען ניט גענוג פאראינטערעסירט אין דער גאנצער פראגע, אז זיי זאָלן אויפשטיין אין קאמף קעגן דעם פאספארטן פראיעקט, און די ארבעטער יוניאָנס, וועלכע וואָלטן געדארפט זיין די ערשטע צו באַקעמפן אזא סארט געזעץ, ווי איינעס וואָס וועט זיכער באנוצט ווערן קעגן זיי אין זייער קעגנאַמישן קאמף. האָבן מיר מורא, אז זיי וועלן נאָכטאָן זייערע אמעריקאנער חברים אין וועלן שטיין דעם פאספארטן פלאן, ווי א מיטל צו באשריינקען דעם צומרים פון איינגעוואנדערטע ארבעטער צום ארבעטער מערקט, וועלכן זיי באטראכטן ווי זייער איינענעם . . .

עס איז דערפאר ניט וואָס צו פארלאָזן זיך צופיל אויף אינזערע גע־פילן, אז אין קאנאדע איז אזא געזעץ אוממעגלאך. זאָל דער מיישיגאנער רע־ניסטראציע ביל פארבלייבן אין קראפט, וועלן א סך אנדערע שטאטן באלד נאָכאָלגן דעם ביישפּיל פון מישיגאן, און די פאָזיציע פון די קאנאדער פאס־פארטן אנהייבנדיק וועט אויך פארשטארקט ווערן אונטער זייער איינפלוס. און ווען סענאטאָר קאָסגרעין זאָל אפילו ניט געלייגען דורכצופירן זיין ביל באלד, אויפ'ן מאָמענט, וועט דער באָדן פאר אזא ביל אָבער ציגעריים ווערן פאר דער נאָענטער צוקונפט.

אן מיר, די איינגעוואנדערטע בירגער, וועלכע זיינען בלוטיק פאר־אינטערעסירט אין דעם אז אזא ביל זאָל ניט דורכגיין, מוזן באצייטנס אויפ־הייבן א קאמף קעגן אים. אויפקלערנדיק די מער פראָגרעסיווע עלעמענטן אין לאנד ווענן זיין באדייטונג, און וואָס ער וועט מיינען פאר אונז און פאר אלע בירגער אין לאנד.

מיר דארפן דערקלערן, ווי באליידיקנדיק ס'איז פאר אונז די אויסטיי־לונג אין א באזונדער קאָמענטאָריע פון בירגער, וואָס געפינט זיך אונטער שטענ־דיקן חשד; און מיר, וואָס ווייסן דעם טעם פון א פאספארטן סיסטעם פון אונזער אלטער היים, דארפן קלאָר מאכן פאר אונזערע מיטבירגער, וואָס זיינען גלייכגילטיק צו דער פראגע, ווייל זיי באגרייפן ניט געניי וואָס דאָס מיינט. אלע איבלען וואָס זיינען פארבונדן מיט אזא סיסטעם.

מיר דארפן זיי קלאָר מאכן, אז א רעגיסטראציע סיסטעם פאר "אויס־לענדער" מוז סוף־כל־סוף פירן צו א פאספארטן סיסטעם פאר אלעמען, און אז אזא סיסטעם איז אומפארמיידלאך פארבונדן מיט דער באשריינקונג פון אינדיווידועלער פרייהייט און מיט א פאָליצייאישן רעזשים. מיט אלע זיינע איבלען.

און מיר דארפן זיי אויך מאכן קלאָר, אז די געשריי פון א קאָמוניס־טישער געפאר איז בלויז צו באשריינקען די פרייהייט פון די איינגע־וואנדערטע און די בירגער פון לאנד בכלל. די "קאָמוניסטישע גע־פאר" איז א שטארק איבערגעטריבענע, און מיט אונטערדריקונגס מיטלען קאָן מען זי בלויז פארשטארקן. און ניט אפשוואנקן. דו פאָליציי קאָן זיך דער־צו לייכט סאָפארוואנן מיט דער געפאר פון דער קאָמוניסטישער באוועגונג מיט קאָנסטיטוציאָנעלע מיטלען. אן באזונדער מאכט. זי דריקט איצט אויך גאנץ גוט אונטער סיי די איינגעוואנדערטע און סיי די ארבעטער פירער, — אין א סך פאלן שוין איבערטרעפנדיק אירע קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט. און אן באזונדערע געזעצן . . .

מיר דארפן צוציען די פראָגרעסיווע עלעמענטן אין לאנד צום קאמף קעגן דעם פראָיעקטירטן פאספארטן סיסטעם, אויסציענדיק זיי פון זייער פאסיווע טרוד דער אויפקלערונג פון דער דראָנדיקער געפאר. מיט זיי־ער הילף קאָן די געפאר פון א פאָליציאישן רעזשים אין קאנאדע אויסגעמידן ווערן.

די פארטייען ביים ציוניסטישן קאָנגרעס

די ווייטערדיקע באריכטן פון די וואלן צום ציוניסטישן קאָנגרעס אין פארשיידענע לענדער ציינען, אז די ארבעטער גרופירונגען וועלן זיין באזונ־דערס שטארק ביים באזעלער קאָנגרעס. און אז די רעוויזיאָניסטן וועלן אויך האָבן א גאנץ שטארקע פארטרעטערשאפט.

פוילן, מיט דער גרעסטער צאָל דעלעגאטן צום ציוניסטישן קאָנגרעס פון וועלכן ס'איז אנדער לאנד, האָט דערווייל 18 פון דעם פאראייניקטן אר־בעטער ליסט (פועלי־ציון, התאחדות, צעירי־ציון, השומר הצעיר און החלוץ); 16 רעוויזיאָניסטן, 15 אלגעמיינע ציוניסטן, 12 מזרחים, און 6 ראדיקאלע ציוניסטן.

אין דייטשלאנד זיינען דערווייל געווארן 3 ארבעטער, 2 אלגעמיינע ציוניסטן, 2 מזרחים, 1 רעוויזיאָניסט און 1 ראדיקאלער ציוניסט.

אין ארץ־ישראל, ווי ס'איז שוין פריער געווען געמאלדן, האָבן די אר־בעטער געוואונען 64 פראָצענט פון אלע שטימען, צו קארגע 18 פאר די רע־ויזיאָניסטן און בלויז 8 פאר די אלגעמיינע ציוניסטן.

ווי ס'איז צו זעען, האָבן די אלגעמיינע ציוניסטן שלעכט אויסגעמאכט אין די אלע לענדער וואו וואלן צום קאָנגרעס זיינען דורכגעפירט געווארן. דאָס האָט מען געקאָנט דערווארטן נאָך די צוויי יאָר פון ציוניסטישע דורכ־פאלן. פאר וועלכע מען האלט געוויינלאך פאראנטוואָרטלאך די אדמינים־טראציע, כאָטש ניט איינגאנצן מיט רעכט.

אָבער צום גליק פאר'ן ציוניזם האָבן די רעוויזיאָניסטן ניט אזויפיל געוואונען אויפ'ן חשבון פון די אלגעמיינע ציוניסטן. נאָר ס'איז פארשטארקט געווארן די ארבעטער פראקציע.

די שטארקסטע גרופע אין קאָנגרעס וועלן נאָך אלץ זיין די אלגעמיינע ציוניסטן, א דאנק די לענדער וואו דעלעגאטן ווערן באשטימט און ניט דער־ווייל (די שטאטן און קאנאדע) און א דאנק די מאנדאטן וואָס די אדמינים־טראטיווע אָרגאנען וועלן קריגן. נאָך זיי וועלן די ארבעטער אָבער פאר־נעמען דעם צווייטן ארט. און די רעוויזיאָניסטן, מיט אלע זייערע געוויינען, וועלן נאָך אלץ בלייבן א קליינע מינדערהייט. כאָטש זי וועט זיין גרויס גע־נוג צו לאָזן זיך פילן ביים קאָנגרעס.

ווי אזוי איז עס געקומען צו די לעצטע אנטיסעמיטישע געשעענישן אין מעקסיקאָ?

(א בריוו פון מעקסיקאָ) (ספּעציעל פאר ד. א. וו. דורך "איטא") פון סאָלאָמאָן קאהאן

די העצע וואָס האָט זיך לעצטנס גע־האָט צעפלאָקערט אין מעקסיקאָ קענען אויסלענדער, און וועלכע איז פאקטיש געווען געציילט קעגן אירן, הויבט אָן גיין באַרג אראָפּ. צוויי מיטגלידער פון מעק־סיקאנער קאָבינעט, און דער מעקסיקאָ־נער פּרעזידענט אליין, האָבן עפנטלאך דערקלערט, אז די רעגירונג איז פאר דאָס געשעענע ניט פאראנטוואָרטלאך און אז די סאָלידאריזירט זיך אויף ניט מיט די העצער. ס'איז דערביי אראָט אויפן פלאַץ צו נעבן א קורצן איבערבליק פון דעם ווי די העצע איז ביסלאָנווייז אויס־געוואקסן, און באקענען דעם לעזער מיט עטלאכע פאקטן וועלכע זיינען נאָך ניט אריינגעבראכט געווארן בנוגע דער ברייטער עפנטלאכקייט.

די דערקלערונגען פון די מעקסיקאָנישע רעגירונגס לייט זיינען געמאכט געווארן נאָכדעם ווי ס'איז דורכגעגאנגען די "פאלקס" דעמאָנסטראציע פונם ערשטן יוני, צו דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע, וועלכע האָט געוואָלט זיין דער אויסדרוק פון דעם געוואָלט צום אָנשליס פון דעם צאָרן און האס וואָס מ'האָט זיך כלומרשט געוואָלט האָבן אנזאמלט קעגן דער אויסלענדער בכלל און אירן בפרט, אין די הערצער פון די מעקסיקאָנישע פאלקס־מאס, האָבן די ארטיקע צייטונגען זיך געגרייט מיט א סך טעג פריער לויט דעם אנשטעל פון די העץ־בלעטער האָבן אין דער דעמאָנסטראציע געוואָלט אנטייל נע־מען וויייניקסטנס הונדערט טויזנט מענשן, אבער דער באַרג האָט א מויז געבאָרן. עס איז שווער זיך פאָרצושטעלן א גרעסער יענעס טאָג געקראָגן. אנשטאט די דער־ווארטעטע הונדערט טויזנט, האָבן אין דער דעמאָנסטראציע אנטייל גענומען הכעסטנס זעקס ביז זיבן טויזנט פערזאָן, און פון דער דאָזיקער צאָל זיינען ארום פינף און נייניציק פּראָצענט געווען שוס־טער ארבעטער, וועלכע זייערע באַלעבא־טים האָבן אויסגעשיקט אין־נאָמ, באַ־צאָלנדיק זיי פאר דער טאָג. דאָס א "מעקסי־קאנער שיף אבריינקאנטן האָבן טאקע מער פון אנדערע דערשפּרט די קאָנקו־רענץ אין דעם אונטערנעמונגס גייסט פון אידישע אימיגראנטן, און זיי האָבן גאָר ניט ווייניק ביינעשטייערט צו דער אירן העצע און פון די לעצטע וואָכן. אבער דער רעזולטאט איז געווען א קלאָרגעדיקער. די פערטע האָט די דעמאָנסטראציע כמעט פארשווונען אויפן צווייטן טאָג, און אין אפנעקומען מיט א פאר טרוקענע נאָטי־צען. פארגלייכט מען די קאלומס וואָס מען האָט געדרוקט פאר דער דעמאָנ־סטראציע כדי צו מאכן שטימונג, מיט די טאָגס אויפן צווייטן טאָג נאָך דעם, זעט מען ערשט דעם בזיון, וואָס די הע־צער האָבן געגעבן געליטן.

די נישטיקע צאָל אנטיילנעמער אין דער דעמאָנסטראציע וואָס איז פראָקלא־מירט געווען אונטערן לאָזונג: "דער טאָג פון נאַציאָנאלן האנדל און קאמף קעגן שלעכטע אויסלענדער", באַוויזט אז די ברייטערע מעקסיקאָנישע מאסן זיינען געבליבן טויב צו דעם דאָזיקן רוף; אז זייערע אינטערעסן פארבינדן זיי ניט מיט דעם קאמף קעגן אויסלענ־דער. דער מעקסיקאנער האָט ליב גרויס־טע פארזאמלונגען, עפנטלאכע דעפּע־טאַטלען און נוצט אויס יעדע געלעגנהייט זיך צו פארווייזן. אן אפט וואָרפט דער מעקסיקאנער ארבעטער, אנגעשטעלטער בעל־מלאכה, זיין ארבעט צוליב נאָנץ אומוויכטיקע סבות, אויב זיי זיינען פאר־בונדן מיט פארווייזונג. דעריבער קאָן מען מיט זיכערקייט זאָגן, אז דער פוס־שטענדיקער דורכפאל פון דער אנטי־אידי־שער דעמאָנסטראציע באוויזט אז ביז אצט איז נאָך דער אנטיסעמיטישער מיקראָב אין מעקסיקאנישן פאלק ניט אריינגע־דרונגען. עס האָט זאנאר אפט פאסירט אין די לעצטע עטלאכע וואָכן, אז די מעקסיקאנישע קליענטן זיינען געקומען אין געזון צו דערווארן, דאָ אין מעקסיקאָ, אז דער אר־בעטער־בעוגע אידישע הענדלער אין ביי זיי איינקופן סחורה, אנשטאט ווי עס איז געווען צו דערווארן, זיך צו ווענדן צו די מעקסיקאנער, וואָס די פאָליציי האָט אריינגעזעצט אין די "פּוטקאָרטס" אנשטאט די אראָפּגעזעצט אידן.

אז דאָס מעקסיקאנישע פאלק אלס גאנצע דארף ניט געמאכט ווערן פאר־אנטוואָרטלאך פאר דער סקאנדאלעזער הערצע קענען אידן באוויזן דער פאקט, וואָס עטלאכע ארבעטער אין ביי זיי איינקופן סחורה, אנשטאט ווי עס איז געווען צו דערווארן, זיך צו ווענדן צו די מעקסיקאנער, וואָס די פאָליציי האָט אריינגעזעצט אין די "פּוטקאָרטס" אנשטאט די אראָפּגעזעצט אידן.

אז דאָס מעקסיקאנישע פאלק אלס גאנצע דארף ניט געמאכט ווערן פאר־אנטוואָרטלאך פאר דער סקאנדאלעזער הערצע קענען אידן באוויזן דער פאקט, וואָס עטלאכע ארבעטער אין ביי זיי איינקופן סחורה, אנשטאט ווי עס איז שווער זיך פאָרצושטעלן א גרעסער יענעס טאָג געקראָגן. אנשטאט די דער־ווארטעטע הונדערט טויזנט, האָבן אין דער דעמאָנסטראציע אנטייל גענומען הכעסטנס זעקס ביז זיבן טויזנט פערזאָן, און פון דער דאָזיקער צאָל זיינען ארום פינף און נייניציק פּראָצענט געווען שוס־טער ארבעטער, וועלכע זייערע באַלעבא־טים האָבן אויסגעשיקט אין־נאָמ, באַ־צאָלנדיק זיי פאר דער טאָג. דאָס א "מעקסי־קאנער שיף אבריינקאנטן האָבן טאקע מער פון אנדערע דערשפּרט די קאָנקו־רענץ אין דעם געזעצמאכן אין מעקסיקאָ אין־דיקעטן אימיגראנטן, און זיי האָבן גאָר ניט ווייניק ביינעשטייערט צו דער אירן העצע און פון די לעצטע וואָכן. אבער דער רעזולטאט איז געווען א קלאָרגעדיקער. די פערטע האָט די דעמאָנסטראציע כמעט פארשווונען אויפן צווייטן טאָג, און אין אפנעקומען מיט א פאר טרוקענע נאָטי־צען. פארגלייכט מען די קאלומס וואָס מען האָט געדרוקט פאר דער דעמאָנ־סטראציע כדי צו מאכן שטימונג, מיט די טאָגס אויפן צווייטן טאָג נאָך דעם, זעט מען ערשט דעם בזיון, וואָס די הע־צער האָבן געליטן.

די נישטיקע צאָל אנטיילנעמער אין דער דעמאָנסטראציע וואָס איז פראָקלא־מירט געווען אונטערן לאָזונג: "דער טאָג פון נאַציאָנאלן האנדל און קאמף קעגן שלעכטע אויסלענדער", באַוויזט אז די ברייטערע מעקסיקאָנישע מאסן זיינען געבליבן טויב צו דעם דאָזיקן רוף; אז זייערע אינטערעסן פארבינדן זיי ניט מיט דעם קאמף קעגן אויסלענ־דער. דער מעקסיקאנער האָט ליב גרויס־טע פארזאמלונגען, עפנטלאכע דעפּע־טאַטלען און נוצט אויס יעדע געלעגנהייט זיך צו פארווייזן. אן אפט וואָרפט דער מעקסיקאנער ארבעטער, אנגעשטעלטער בעל־מלאכה, זיין ארבעט צוליב נאָנץ אומוויכטיקע סבות, אויב זיי זיינען פאר־בונדן מיט פארווייזונג. דעריבער קאָן מען מיט זיכערקייט זאָגן, אז דער פוס־שטענדיקער דורכפאל פון דער אנטי־אידי־שער דעמאָנסטראציע באוויזט אז ביז אצט איז נאָך דער אנטיסעמיטישער מיקראָב אין מעקסיקאנישן פאלק ניט אריינגע־דרונגען. עס האָט זאנאר אפט פאסירט אין די לעצטע עטלאכע וואָכן, אז די מעקסיקאנישע קליענטן זיינען געקומען אין געזון צו דערווארן, דאָ אין מעקסיקאָ, אז דער אר־בעטער־בעוגע אידישע הענדלער אין ביי זיי איינקופן סחורה, אנשטאט ווי עס איז געווען צו דערווארן, זיך צו ווענדן צו די מעקסיקאנער, וואָס די פאָליציי האָט אריינגעזעצט אין די "פּוטקאָרטס" אנשטאט די אראָפּגעזעצט אידן.

אז דאָס מעקסיקאנישע פאלק אלס גאנצע דארף ניט געמאכט ווערן פאר־אנטוואָרטלאך פאר דער סקאנדאלעזער הערצע קענען אידן באוויזן דער פאקט, וואָס עטלאכע ארבעטער אין ביי זיי איינקופן סחורה, אנשטאט ווי עס איז געווען צו דערווארן, זיך צו ווענדן צו די מעקסיקאנער, וואָס די פאָליציי האָט אריינגעזעצט אין די "פּוטקאָרטס" אנשטאט די אראָפּגעזעצט אידן.

אין דער מעקסיקאנישער שטורינדער יר־נענט און וועלכער איז פון דער סטודענטן־שאפט איינשטימיק אויסגעוויילט געווארן מיט א פאר יאָר צוריק, אלס איר "מאָ־עסטרא" (וועגווייזער און לערער), האָט דארט פארעפנטלאכט א מוטיקע דער־קלערונג, וואָרענענדיק די סטודענטנשאפט קעגן דעם אנטיסעמיטישן באציל. א צווייטער באַרימטער פּראָפעסאָר, דער פילאָ־לאָג, קאסאנאָוואָ, אליין א געלענענדער קע־נער פון אידיש, האָט אויסגענוצט דעם יאָר־טאָג פון דיזראעלים טויט דורכצו־שטוגלען אין דער גרויסער צייטונג "על אוניווערסאל" א זייער פילאָ־סעמיטישן ארטיקל, כדי צו קענגווירדן די העצע, וואָס די זעלבע צייטונג האָט אנגעפירט אין אירע לייט ארטיקלען. געוויס זיינען אויך געווען מיינונגען אין א טייל פון דער מעקסיקאָנישער אינטעליגענץ, אז דער אויסדרוק פון דעם געוואלט אין אלגעמיין, אז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע, וועלכע האָט געוואָלט זיין דער אויסדרוק פון דעם געוואָלט אין אלגעמיין, אז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע איז אין אמת א פיינטלעכע אויסגעשטעלטע אנטי־אידישע דעמאָנסטראציע פון דער אנטי־אידישער אינטעליגענץ, אז אין אמת א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט קלאָר אז די ברייטערע מאסן פון מעקסיקאָ זיינען צו דער הצעע אינדיפערענט, און אז אויך די ארבעטער שאפט און די אינטעליגענץ זיינען ווייניק פון איר.

די שוידערלאכע מאָנאטן און וואָכן וואָס די אידישע קליין הענדלער האָבן דורכגעלעבט אין מעקסיקאָ זיינען גע־קומען ניט אלס רעזולטאט פון א פאלקס באוועגונג, און זיי האָבן גאָר ניט געזען פון די לעצטע וואָכן. אבער דער הצעע אין דער לעצטער צייט איז געווען א קלאָרגעדיקער. די פערטע האָט די דעמאָנסטראציע כמעט פארשווונען אויפן צווייטן טאָג, און אין אפנעקומען מיט א פאר טרוקענע נאָטי־צען. פארגלייכט מען די קאלומס וואָס מען האָט געדרוקט פאר דער דעמאָנ־סטראציע כדי צו מאכן שטימונג, מיט די טאָגס אויפן צווייטן טאָג נאָך דעם, זעט מען ערשט דעם בזיון, וואָס די הע־צער האָבן געליטן.

די ערקלערונגען פון די מעקסיקאָנישע רעגירונגס לייט זיינען געמאכט געווארן נאָכדעם ווי ס'איז דורכגעגאנגען די "פאלקס" דעמאָנסטראציע פונם ערשטן יוני, צו דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע, וועלכע האָט געוואָלט זיין דער אויסדרוק פון דעם געוואָלט אין אלגעמיין, אז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע איז אין אמת א פיינטלעכע אויסגעשטעלטע אנטי־אידישע דעמאָנסטראציע פון דער אנטי־אידישער אינטעליגענץ, אז אין אמת א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט קלאָר אז די ברייטערע מאסן פון מעקסיקאָ זיינען צו דער הצעע אינדיפערענט, און אז אויך די ארבעטער שאפט און די אינטעליגענץ זיינען ווייניק פון איר.

דער מיאָוס'ער דורכפאל פון דער דע־מאָנסטראציע פונם ערשטן יוני, וועלכע האָט געזאָלט דיענען פאר א פינגער צו א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט דורך א דערקלערונג פון מעקס־סיקאָ, אז אין אלע אנדערע פארבינדונגען איז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע אין אמת א פיינטלעכע אויסגעשטעלטע אנטי־אידישע דעמאָנסטראציע פון דער אנטי־אידישער אינטעליגענץ אדער אר־בעטער־בעוגע. אנשטאט די דער־ווארטעטע הונדערט טויזנט, האָבן אין דער דעמאָנסטראציע אנטייל גענומען אויף־הכעסטנס זעקס ביז זיבן טויזנט פערזאָן, און פון דער דאָזיקער צאָל זיינען ארום פינף און נייניציק פּראָצענט געווען שוס־טער ארבעטער, וועלכע זייערע באַלעבא־טים האָבן אויסגעשטעלט אין־נאָמ, באַ־צאָלנדיק זיי פאר דער טאָג. דאָס א "מעקסי־קאנער שיף אבריינקאנטן האָבן טאקע מער פון אנדערע דערשפּרט די קאָנקו־רענץ אין דעם געזעצמאכן אין מעקסיקאָ אין־דיקעטן אימיגראנטן, און זיי האָבן גאָר ניט ווייניק ביינעשטייערט צו דער אירן העצע און פון די לעצטע וואָכן. אבער דער רעזולטאט איז געווען א קלאָרגעדיקער. די פערטע האָט די דעמאָנסטראציע כמעט פארשווונען אויפן צווייטן טאָג, און אין אפנעקומען מיט א פאר טרוקענע נאָטי־צען. פארגלייכט מען די קאלומס וואָס מען האָט געדרוקט פאר דער דעמאָנ־סטראציע כדי צו מאכן שטימונג, מיט די טאָגס אויפן צווייטן טאָג נאָך דעם, זעט מען ערשט דעם בזיון, וואָס די הע־צער האָבן געליטן.

אין דער מעקסיקאָנישער שטורינדער יר־נענט און וועלכער איז פון דער סטודענטן־שאפט איינשטימיק אויסגעוויילט געווארן מיט א פאר יאָר צוריק, אלס איר "מאָ־עסטרא" (וועגווייזער און לערער), האָט דארט פארעפנטלאכט א מוטיקע דער־קלערונג, וואָרענענדיק די סטודענטנשאפט קעגן דעם אנטיסעמיטישן באציל. א צווייטער באַרימטער פּראָפעסאָר, דער פילאָ־לאָג, קאסאנאָוואָ, אליין א געלענענדער קע־נער פון אידיש, האָט אויסגענוצט דעם יאָר־טאָג פון דיזראעלים טויט דורכצו־שטוגלען אין דער גרויסער צייטונג "על אוניווערסאל" א זייער פילאָ־סעמיטישן ארטיקל, כדי צו קענגווירדן די העצע, וואָס די זעלבע צייטונג האָט אנגעפירט אין אירע לייט ארטיקלען. געוויס זיינען אויך געווען מיינונגען אין א טייל פון דער מעקסיקאָנישער אינטעליגענץ, אז דער אויסדרוק פון דעם געוואָלט אין אלגעמיין, אז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע איז אין אמת א פיינטלעכע אויסגעשטעלטע אנטי־אידישע דעמאָנסטראציע פון דער אנטי־אידישער אינטעליגענץ, אז אין אמת א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט קלאָר אז די ברייטערע מאסן פון מעקסיקאָ זיינען צו דער הצעע אינדיפערענט, און אז אויך די ארבעטער שאפט און די אינטעליגענץ זיינען ווייניק פון איר.

דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע פונם ערשטן יוני, וועלכע האָט געזאָלט דיענען פאר א פינגער צו א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט דורך א דערקלערונג פון מעקס־סיקאָ, אז אין אלע אנדערע פארבינדונגען איז דער דאָזיקער דעמאָנסטראציע אין אמת א פיינטלעכע אויסגעשטעלטע אנטי־אידישע דעמאָנסטראציע פון דער אנטי־אידישער אינטעליגענץ, אז אין אמת א מער אקטיווער אנטי־אידישער קאמ־פאניע, און אפשר טאקע אויף אן עסקי־צעסן, באוויזט קלאָר אז די ברייטערע מאסן פון מעקסיקאָ זיינען צו דער הצעע אינדיפערענט, און אז אויך די ארבעטער שאפט און די אינטעליגענץ זיינען ווייניק פון איר.

דער חינטערגרונט פון די פאסירונגען, וואָס האָבן געפירט צו דער פארטרייבונג פון די אידישע מארק־הענדלער און צו די אנטי־אידישע דעמאָנסטראציעס, — מעקסיקאנער זיינען ניט אנטיסעמיטיש, נאָר זיי זיינען אויפגע־העצט געווארן פון אייניקע פאליטישע־אנס, וואָס זיינען טעטיק אין די אינטערעסן פון די גרויסע אויסלענ־דישע הענדלס פירמעס, וועלכע באַטראַכטן דאָס אידישע הענדלער אלס זייערע קאָנקורענטן.

אין א פיל גרעסער צאָל און פּראָפּאָרציע, דער אידישער בעל מלאכה און קליין הענדלער.

די קאָנקורענץ, וואָס די אידישע אי־מיגראנטן האָבן געמאכט די גרויסע, בין דאָן שנעל געלאָזט פילן, און די פּרע־סע, וועלכע קוקט געוויינלאך דער רע־גירונג אין מויל אריין צוליב ארדווער טייטמענטס וואָס די רעגירונג ניט, האָט מיט גרויס צופרידענהייט קאָמענטירט אין 1925 די איינלאדונג פון דעם ניי דער־וויילטן פּרעזידענט קאיעס, אז אירן זאָלן זיך באַזעצן אין מעקסיקאָ אין א גרעסע־רער צאָל.

ניט אזוי אויף דער זאך געקוקט די גרויס אויסלענדישע הענדלס פיר־מעס, וועלכע זיינען געוואוינט צו געווען צו קוקן אויפן מעקסיקאָנישן מארק, ווי אויף זייער־אויסשליסלאכן מאָנאָפּאָל. שוין דאָן הויבט זיך אָן זייער אונטערערדישע אר־בעט, און אויב זיי האָבן ניט געקאָנט ארויסקומען עפנטלאך קעגן די אירן, וואָס זיינען שוין דאָ אין מעקסיקאָ, האָבן זיי אונטער די קוליסן געפירט א פּראָפּאָגאנ־דע אז מען זאָל ווייניקסטנס פארמאכן טיי טוערן פון לאנד פאר ווייטערע אי־דישע אימיגראנטן, זייערע זיכערע קאָנ־קורענטן (אפילו פון די העכערע קלאסן האָט מען אנגעהויבן צו קויפן ביי אי־דישע אימיגראנטן). ווען מיט א יאָר צוריק, ווען דאָ האָט מען נאָך ווענן קרי־זיס ניט געוואוסט, האָט דער דאמאלסט־דיקער צייטונגס־פּרעזידענט פאר־טעם גיל, פארבאָטן דורך א דערקלערונג די ווייטערדיקע אימיגראציע קיין מעק־סיקאָ, איז אין עס געווען פאר אלעמען אָפענער סוד אז די רעגירונג מאכט האָט נאָר אויסגעפילט דעם ווילן פון די אויס־לענדישע גרויסע אויסמאָפּרטירער. דעם אנ־הויב פון דער איצטיקער אנטי־אידישער הערצע איז געווען די איינשיקונג פון אנטי־אידישער אימיגראנטן, זייערע זיכערע קאָנ־קורענטן (אפילו פון די העכערע קלאסן האָט מען אנגעהויבן צו קויפן ביי אי־דישע אימיגראנטן). ווען מיט א יאָר צוריק, ווען דאָ האָט מען נאָך ווענן קרי־זיס ניט געוואוסט, האָט דער דאמאלסט־דיקער צייטונגס־פּרעזידענט פאר־טעם גיל, פארבאָטן דורך א דערקלערונג די ווייטערדיקע אימיגראציע קיין מעק־סיקאָ, איז אין עס געווען פאר אלעמען אָפענער סוד אז די רעגירונג מאכט האָט נאָר אויסגעפילט דעם ווילן פון די אויס־לענדישע גרויסע אויסמאָפּרטירער. דעם אנ־הויב פון דער איצטיקער אנטי־אידישער הערצע דארף מען אלזאָ זאָגן אין די מעק־סיקאָנישע אויסלענדישע הענדלס הייזער, אין מעקסיקאָ.

די פארביטערטע אין דעם קאמף קעגן אירן איז געווען די דייטשע קאָלאָניע, און צוליב דריי מאָטיוון: ערשטנס, זיינען דא די צוויי גרעסטע אייזן און שטאָל־וואָרג פירמעס דייטשע, און זיי האָבן שווער דערפילט די קאָנקורענץ פון די אידישע גרויס אויסמאָפּרטירער און פון די אידישע קליין הענדלער אויף די מערק. צווייטנס, קאָנען נאָך די הינע דייטשן בין איצט ניט פארגעסן דאָס "שאנדע", וואָס די הינע אידן האָבן זיי אנגעטאָן, זיך אנגעבנדיק די ערשטע צייט אלס "אלעמאנס" (דייטשן). זיי האָבן שוין אייניקע מאָל געשריבן בריוו אין די מעק־סיקאָנישע צייטונגען זיך אפּטרייסלענדיק זיך די אידישע אימיגראנטן, וואָס האָבן "באשמוצן" זייער דייטשן נאָמען; דרי־טענס, איז דאָ די דייטשע קאָלאָניע, כאָטש קולטורעל — די שטארקסטע, פּאָ־ליטיש און סאָציאל — די רעאקציאָ־נערסטע און אנטיסעמיטישסטע. פאר'ן הינע דייטשן איז נאָך אויסלעכלאָ — דער צייער אין דער אלטע דייטשע פאָן — די אייניקע וואָס זיי הייגנען אויס אין זייערע יום טוב טעג. אין דער איצט וואוסט, פונקט ווי זי האָט נאָרנטס גע־וואוסט, ווענן דעם, אז אין איר נאָמען איז צו עטלאכע אנגעזעענע מיטגלידער פון דער אידישער קאָלאָניע געמאכט א פּראָטעסט אויפן מעמאָראנדום פון דער מעקסיקאָנישער פּרעס־סע אין די טעג פון דער הערצע. ווענן דער שטעלונג פון דער מעקסיקאָנישער פּרע־סע אין די טעג פון דער הערצע, ווענן דער שטעלונג פון א גאנצער רייע גיפט־דעם גובערנאטאָר אדער אן אנדערן פּראָ־וויניציעלן דיקטאטאָר; בעסער, ווייל אויף דער פּראָווינץ לעבן דאָרט די אידן בלעטלאך וואָס זיינען ספּעציעל אריינגע־נעבן געווארן פון די הערצער איז געגנו־צו זאָגן, אז קענן זייער אינהאלט און קאר־טונס מען זיך אין זייערע קברים שעמען קרושעוואָן מיט פּוריישקעוויטשן צוא־מען. צום כבוד פונם מעקסיקאָנישן זשור־נאליסטישן פאראיין דארף געזאָגט ווערן אז ער האָט קיין האנט צו דער הצעע ניט צוגעלייגט, כאָטש זיינע מיטגלידער האָבן געהאָט א פרייע האנט. אינטערעסאנט איז דאָקענען די שטעלונג פון די צוויי גרויסע צייטונגען "אוניווערסאל" און עקסצעלסי־אר", ביידע צייטונגען קריגן רעגירונגס סובסידיעס אין פארם פון אנאנסן און מוזן זיך דעריבער שטארק רעכענען מיט די ווינטן וואָס בלאָזן אין די רעגירונגס קרייזן. האָט "עקסצעלסיאָר", וואָס פּרע־טענדירט אונטער זיינע איצטיקע נייע באַ־לעבאטים צו זיין א ליבעראלע צייטונג, נעדרוקט צוויי ארטיקלען קעגן אידן און איין ארטיקל פאר אידן, דערפאר וואָס "זיי האָבן דער וועלט געגעבן די ביבל". די צייטונג "על אוניווערסאל" האָט זיך אזוי פיל פרייהייט ניט געקאָנט דערלייו־בען. האָט ער אויף אין דעם איצטיקן פאל ניט געוואָלט ענדערן זיין שטעלונג. לויט א צווייטער ווערסיע זאָל עס האָבן ארויסגעצוואונגען דער אינערן מיניסטער ריווא פאלאשיאָס וועלכער איז זיי איי־דעם, די דער